

Milovan Gavazzi, Vrela i sudbine narodnih tradicija. Kroz prostore, vremena i ljude. Etnološke studije i prilozi iz inozemnih izdanja, Liber, Zagreb 1978, 292 str.

Gotovo nema pojave hrvatske etnologije o kojoj nije pisao nestor te znanosti u nas — Milovan Gavazzi. Stjecajem okolnosti mnoge od tih fenomena on je prvi zabilježio, opisao ili skrenuo pozornost na starije izvore u kojima su etnološke i folklorističke pojave zabilježene. Stoga svaki suvremeni istraživač gotovo obavezno uvijek polazi od Gavazzija kad istražuje kulturnohistorijske fenomene tradicijske kulture, kad se bavi običajima, pa čak i folklornom glazbom i drugim pitanjima.

Gavazzijev se opus ne sastoji od glomaznih, kapitalnih djela. Kapitalno je u njega to da je prodro u svaki kutak Hrvatske, u nekad dosta zabitna sela ne samo u Hrvatskoj nego i u mnogim dijelovima Jugoslavije i Balkana — i što je ondje zabilježio etnološki ili etnografski relevantnu građu. Osim nekoliko tankih knjižica Gavazzi je napisao mnogo i mnogo članaka u kojima je svu tu vlastitim iskustvom sabranu građu kulturnohistorijskom metodologijom obradio, stavio u određene povijesne, prostorne i kulturne relacije.

Ova knjiga sadrži dio tog opusa. Mahom su to članci koji su objavljeni u različitim inozemnim stručnim i znanstvenim revijama. Do izdanja same knjige bili su donekle poznati etnološkoj javnosti ali su bili teško dostupni. Ovdje su skupljeni u pet poglavlja: *Kroz život i kulturu Slavena u davnini; Iz tradicijske kulture južnih Slavena i jugoistočne Evrope; Kulturna strujanja jugoistočnom Evropom i oko nje; Iz davne evropske kulturne baštine; Ustrajanje, mijene i nestajanje tradicija u jugoistočnoj Evropi.*

Gavazzijev referencijalni okvir obuhvaća povijest Slavena, posebno se bavi južnim Slavenima i jugois-

točnom Evropom. Određene pojave promatra u evropskoj retrospektivi. Kao dosljedan pozitivist u izlaganju on je upravo ono što svakoj znanosti treba u njenim počecima: pozitivno znanje o pojavama i procesima. Premda je u jednom od podnaslova knjige sadržana i riječ »ljudi« — o ljudima kao stvaralocima tradicijske kulture i o relacijama između pojava i predmeta i samih ljudi najmanje je u Gavazzija razmišljanja i podataka. No u vrijeme kad je on počinjao i u desecima godina kad je istraživao, odgajao generacije i generacije etnologa i napokon kad je pomagao pri zasnovanju brojnih muzeja i muzejskih zbirki — da spomenemo samo neke od njegovih aktivnosti — etnologija se ni u svijetu baš nije bavila svim tim relacijama prema čovjeku i s čovjekom u kulturi. To je donijelo novo vrijeme i to očekuje nove istraživače. Za etnologiju u svako doba Gavazzijev opus i u njemu ova knjiga uvijek će biti obavezno štivo. Njene mane — usitnjenost bez velikih uopćavanja ali s mnogo detalja o pojedinim pojavama i problemima — bit će i njene vrline.

Dunja Rihtman-Auguštin

Ina-Maria Greverus, Kultur und Alltagswelt. Eine Einführung in Fragen der Kulturanthropologie, Verlag Beck, München 1978, 316 str.

Ova knjiga o odnosu kulture i svakodnevice u stvari je nacrt jedne suvremene etnologije. »Među-kulturna poredbena pretpostavka kulturne antropologije ne dijeli je više rigorozno na jednu disciplinu koja istražuje samo plemena bez pisma (Völkerkunde) i na drugu koja istražuje 'narod', tj. reliktno kulture u kompleksnim društvima (Volkskunde). Tu pretpostavku treba shvatiti geografski kao i povijesno, jednako kao što je potrebno razlikovati specifičnosti klasa i društvenih slojeva. Radi se uvijek o tome da se analizira i ispituje kultura koju za-